

MTBT KÖNYVTÁRI ADATLAP

nyilvántartási szám: 453

Főszerkesztő:	Vonyó József
Szerzők:	Sudár Balázs - Varga Szabolcs - Varga J. János
Cím:	Pécs története III. A hódoltság korában (1543-1686)
Eredeti cím:	
Fordította:	
Kiadás helye és éve:	Pécs - Budapest, 2020.
Kiadó:	Pécs Története Alapítvány - Kronosz Kiadó - Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Oldalszám:	384
Nyelv:	magyar
Copyright:	Szerzők Szerkesztő Fotók és térképek készítői és tulajdonosai Pécs Története Alapítvány Kronosz Könyvkiadó Kft. Bölcsészettudományi Kutatóközpont
ISBN:	978 615 6048 83 7
HU ISSN:	
Elektronikus változat:	
Példányszám a könyvtárban:	1
A kötetet a Magyar-Török Baráti Társaság vásárolta 2021-ben	

A kiváló turkológus, Fodor Pál szavaival: "... ennek a kötetnek nemcsak az az érdeme, hogy teljes, pontos és világos képet ad Pécs hódoltság alatti életéről és sorsáról. Hanem az is, hogy aki elolvassa, az egész korról, az egész török hódoltságról is átfogó képet kap." A magyar társadalom nagy részének e korszakról alkotott képét régi - a korabeli valóságot torzító - sztereotípiák uralják: török hadak dúlása, a magyar lakosság kifosztása, évszázados értékek elvesztése, meg a hódítók ellen küzdő magyar végváriak hősiessége. A török források pedig virágzó városról írnak. Melyik álláspont igaz? Mi lett a jelentős középkori város sorsa 1543 után? Virágkort vagy pusztulást hozott Pécsre a török uralom? Az oszmánok csak romboltak, vagy értéket is teremtettek? Ezekre a kérdésekre keresik a választ a korszak kiváló kutatói - szigorú szakmai szempontok alapján. Az eddigi szakirodalom kritikai elemzésére és új forrásanyag feltárására alapozott munka hiteles képet ad a város oszmán igazgatásáról és a térségben betöltött politikai, katonai szerepéről épp úgy, mint a lakosság arányainak és helyzetének alakulásáról, a muszlimok és keresztények viszonyáról. Árnyalt képet kap az olvasó a sokszínű gazdasági és a kulturális életről, mely révén Pécs a 16-17. században egyszerre lehetett a magyarországi hódoltság egyik legjelentősebb muszlim vallási és kulturális központja, a 16. században az unitárius vallás Erdély mellett meghatározó centruma, a 17. században pedig a jezsuita rend révén a katolikus megújulás fontos bázisa. A szerzők meggyőzően bizonyítják, hogy az oszmánok nemcsak romboltak, hanem jelentős értékkel gazdagították is a várost. Pusztulását pedig nem maga a török uralom okozta, hanem a katonai akciók, a költő Zrínyi Miklós 1664. évi támadása és a felszabadító háború. A szakszerű és olvasmányos, több mint 200 színes képpel és 30 térképpel gazdagon illusztrált könyv hasznos és érdekes olvasmány lehet mind a szakemberek, mind a laikus olvasók számára.

Tartalom

Előszó (Fodor Pál)	9
Szerkesztői előszó (Vonyó József)	11
I. HISTORIOGRÁFIAI ÁTTEKINTÉS	15
Írott források	15
Török források Pécs történetéről (Sudár Balázs)	15
Hivatalos iratok	15
Krónikák, útleírások	17
Irodalmi emlékek	18
Keresztény források Pécs történetéről (Varga Szabolcs)	18
Hivatalos iratok	20
Történetírói művek, útleírások	21
Irodalmi emlékek	22
A török kori Pécs ábrázolásai (Sudár Balázs)	22
Rajzok	22
Térképek	25
Metszetek	25
Kutatástörténet (Varga Szabolcs)	32
II. PÉCS TÖRTÉNETE A HÓDOLTSÁG KORÁBAN (1543–1686) (Sudár Balázs – Varga J. János)	37
Frontvonalban: Pécs és Szigetvár küzdelme (1543–1566) (Sudár Balázs)	37
Az 1543. évi hadjárat és annak első szakasza	37
Pécs bevétele	40
A szultáni látogatás	40
Kászim bég és a Jahjapasazáde família	41
Kászim bég és a pécsi szandzsák kiépítése (1543–1548) (Sudár Balázs)	43
Török előretörés: Dervis bég tíz éve (1548–1557) (Sudár Balázs)	47
Az erőpróba folytatódik: Sziget fölénye (1557–1566) (Sudár Balázs)	56
Pécs története 1566-tól 1600-ig (Sudár Balázs)	62
Mehmed bég és a szandzsák újabb átalakítása	63
Portyák	65
Hódoltatás „feketén”	66
A kacorlaki fiaskó	67
Zavaros évek	68
A kanizsai gyűrű szétpattan	69
Tirjái Haszan: tartományszervezési kísérlet a Dél-Dunántúlon	70
Hátországi feladatok	71
Újabb fordulat: Kanizsa bevétele (1600)	72

Kanizsa eleste után (1600-1664) (<i>Sudár Balázs</i>)	
Az első nehéz év (1601)	
A tizenöt éves háború utolsó évei (1602-1605)	
Pécs a kanizsai tartományban	
1609. Határjárás	
Tirjái Haszan pasa Pécssett	
Iszkender pasa: Pécsről a vezíri posztig	
Pécsi csapatok Bethlen Gábor háborúiban (1621-1626)	
Jakováli Haszan és a Memibegovicsok	
Veszedelmes hétköznapok	
Oszmán ünnep, 1639	
Pécsi Redzseb sanyarú sorsa	
Fenyegető csapatösszevonások, álhírek (1641-1651)	
Pécsiek Kiskomárom ostrománál, 1651	
Hátország, 1658	
Zrínyi-Újvár	
A török város pusztulása: 1664	
1664 nyara	
Vasvár után... (1664-1686)	
A Délkelet-Dunántúl és Pécs felszabadítása az oszmán uralom alól (<i>Varga J. János</i>)	
Bécsről Buda sikertelen ostromáig	
Érsekújvár és Buda megvívása	
Badeni Lajos a Délkelet-Dunántúlon	
Pécs falainak védelmi képessége	
Makár János támadása a város ellen	
Pécs ostroma	
Az 1686. évi hadjárat befejezése	

III. PÉCS A KÁRPÁT-MEDENCE VÁROSHÁLÓZATÁBAN

Pécs a magyar városhálózatban (<i>Varga Szabolcs</i>)	
Pécs a török városhálózatban (<i>Sudár Balázs</i>)	

IV. A VÁROS TÁRSADALMA

Pécs keresztény lakossága (<i>Varga Szabolcs</i>)	
A lakosság a hódítás pillanatában	
A kik távoztak	
A kik maradtak	
A kik érkeztek	
Iparosok és kereskedők	
A városi autonómia változása	
A keresztény lakosság a hódoltság utolsó évtizedeiben	
Pécs muszlim lakossága (<i>Sudár Balázs</i>)	
A lakosság létszáma	
A szandzsákbég	
A kádi	
Az értelmiség	
A katonák	

A javadalombirtokosok (szpáhik és záimok)	171
A várvédő zsoldosok	173
A katonák és a város	178
A polgári élet szervezetei	180
Az alapítványok	180
A pécsi mukátaa	183
Iparosok, kereskedők	184
Nők a városban	186
A „vallás emberei”: imámok, müezzinek, lámpagyújtogatók	188
Az imahelyek alkalmazottai	188
Mohamed leszármazottai	189
A hadzik	190
Szúfik - az iszlám misztikusai	190
V. KULTÚRA, MŰVELŐDÉS, VALLÁS	193
Muszlimok (<i>Sudár Balázs</i>)	193
Irodalom	193
Klasszikus költészet	193
Ásík költészet	195
Próza	196
Zenei élet a hódolt Pécsen	199
A népzene	199
Az ásík költészet zenéje	200
A hadi zene	201
A klasszikus zene	202
Török legendák Pécsen	205
Idrisz baba	205
Memi bég dzsámija	206
Platón sírja	207
Felirat a várkapu felett	207
Dervisrendek Pécsen	208
Halvetik	208
A keringő (mevlevi) dervisek	210
Idrisz baba és a bektasi dervisek	213
Keresztények (<i>Varga Szabolcs</i>)	216
Pécs egyházi kincseinek a sorsa	217
A pécsi püspökök és a káptalan sorsa	220
Pécs vallási viszonyai a 16. században	225
A reformáció folyamata	227
A Pécsi Disputa	233
Katolikus továbbélés Baranyában a 16. században	237
A pécsi jezsuita misszió	239
VI. PÉCS VÁROSKÉPÉNEK ALAKULÁSA A HÓDOLTSÁGI KORÁBAN	247
Ami fennmaradt: középkori épületek (<i>Varga Szabolcs</i>)	247
A városkép a hódoltság idején (<i>Sudár Balázs</i>)	254
A város fő részei	254

Külvárosok	255
Városrészek (mahallék)	255
Erődítmények	261
Imahelyek, küllijék	263
Amivel Pécs gyarapodott: török épületek (<i>Sudár Balázs</i>)	268
Kászim pasa dzsámija	268
Jakováli Haszan pasa dzsámija	273
Ferhád pasa dzsámija	281
A bőrcserzők mecsetje - Ágoston téri templom	284
Idrész baba türbéje	285
A Szülejmán-dzsámi építési felirata	289
Memi pasa fürdője	291
Csorgók	294
VII. EPILÓGUS (<i>Varga Szabolcs</i>)	295
VIII. JEGYZETEK	297
IX. BIBLIOGRÁFIA	315
Rövidítések	315
Források	316
Felhasznált irodalom	321
X. MUTATÓK	341
Személynevek mutatója	341
Településnevek mutatója	349
Ábrák jegyzéke	352
Térképek jegyzéke	358
Táblázatok jegyzéke	359
XI. SUMMARY	361
XII. ÖZET	372